

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

11

Förslag till statsbudget för 2011

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
2.3	Mål	10
2.4	Resultatredovisning	10
2.4.1	Ersättning vid ålderdom	10
2.4.2	Ersättning vid dödsfall.....	17
2.4.3	Pensionsadministration	18
2.5	Revisionens iakttagelser.....	19
2.6	Politikens inriktning	19
2.7	Budgetförslag	20
2.7.1	1:1 Garantipension till ålderspension	20
2.7.2	1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	22
2.7.3	1:3 Bostadstillägg till pensionärer	23
2.7.4	1:4 Äldreförsörjningsstöd	24
2.7.5	2:1 Pensionsmyndigheten.....	25

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	10
2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	10
2.3 Ramnivå 2011 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	10
2.4 Andel nybeviljade ålderspensioner med garantipension.....	11
2.5a Procentuell fördelning av inkomster i respektive decil 2008, kvinnor	13
2.5b Procentuell fördelning av inkomster i respektive decil 2008, män	13
2.6 Pensionärernas ekonomiska standard jämfört med befolkningen 0–65 år, median, samtliga 0–65 år=100	14
2.7 Anslagsutveckling 1:1 Garantipension till ålderspension.....	20
2.8 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Garantipension till ålderspension.....	21
2.9 Anslagsutveckling 1:2 Efterlevandepension till vuxna	22
2.10 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	22
2.11 Anslagsutveckling 1:3 Bostadstillägg till pensionärer.....	23
2.12 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Bostadstillägg till pensionärer	24
2.13 Anslagsutveckling 1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	24
2.14 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Äldreförsörjningsstöd	25
2.15 Anslagsutveckling 2:1 Pensionsmyndigheten	25
2.16 Finansiering av Pensionsmyndighetens administration.....	25
2.17 Uppdragsverksamhet där intäkterna disponeras.....	26
2.18 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:1 Pensionsmyndigheten	27

Diagramförteckning

2.1	Antal och andel personer med ålderspension och garantipension	11
2.2	Utvecklingen av allmän ålderspension efter skatt för ogifta pensionärer, fasta priser. Index 2000=100.	12
2.3	Andelen personer med låg ekonomisk standard bland dem över 65 år, relativt och absolut i procent, (2009 och 2010 prognos)	15
2.4a	Sambandet mellan inkomstgrundad allmän pension och disponibel inkomst, kvinnor, 2008	15
2.4b	Sambandet mellan inkomstgrundad allmän pension och disponibel inkomst, män, 2008	16
2.5	Utvecklingen av andel pensionärer med BTP och medelbelopp	16
2.6	Bostadstilläggets betydelse för den ekonomiska standarden.....	16
2.7	Andel med enbart inkomstrelaterad efterlevandepension	17
2.8	Inkomststandard för änkor jämfört med andra ensamstående kvinnor.....	17

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2011 besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret om högst 9 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar (avsnitt 2.7.5),
2. för budgetåret 2011 anvisar anslagen under utgiftsområde 11 *Ekonomisk trygghet vid ålderdom* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Garantipension till ålderspension	Ramanslag	18 103 000
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Ramanslag	14 444 000
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Ramanslag	6 986 000
1:4 Äldreförsörjningsstöd	Ramanslag	523 000
2:1 Pensionsmyndigheten	Ramanslag	568 493
Summa		40 624 493

2 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom omfattar två delar.

Ersättning vid ålderdom:

- garantipension,
- bostadstillägg till pensionärer
- äldreförsörjningsstöd.

Ersättning vid dödsfall:

- omställningspension,
- änkepension,
- särskild efterlevandepension.

Utgiftsområdet omfattar även Pensionsmyndigheten som inrättades den 1 januari 2010. Resultatredovisning för Premiepensionsmyndigheten, som samtidigt avvecklades, redovisas i detta avsnitt.

Inkomstrelaterad ålderspension (inkomstpension, tilläggspension och premiepension) redovisas under avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För att ge en mer samlad bild av pensionärernas situation finns i viss utsträckning även inkomstrelaterad pension med i resultatredovisningen under utgiftsområde 11.

2.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2009 blev cirka 152 miljoner kronor lägre än anvisade medel vilket innebär minskade utgifter med 287 miljoner kronor mellan åren 2008 och 2009. Att utgifterna minskat beror framför allt på att antalet personer med

garantipension minskat. Det är en långsiktig trend som beror på att behovet av garantipension minskar i takt med att antalet personer med inkomstrelaterad pension ökar samt att den genomsnittliga nivån för inkomstrelaterad pension stiger. En anledning till det senare är följsamhetsindexeringen, som infördes 2002. Trots att den inkomstrelaterade pensionen minskade med 3 procent 2010 till följd av den ekonomiska krisen har följsamhetsindexeringen inneburit en real höjning av den inkomstrelaterade pensionen med 2,4 procent till och med 2010. Andra faktorer som påverkar kostnaderna för utgiftsområdet är prisbasbeloppets utveckling, medelbeloppet för respektive förmån och antalet förmånstagare. Medelbeloppet för garantipensionen påverkas i sin tur av fördelningen av hur många personer som är ogifta eller gifta, andelen personer som tar ut sin pension tidigt eller sent samt uttag som görs med hel eller partiell pension.

Garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd reduceras av den inkomstrelaterade förmånen och betalas ut som komplement till denna. Detta innebär att höjda inkomstrelaterade pensioner minskar kostnaden för dessa förmåner. Motsvarande samband finns dock inte för efterlevandepension till vuxna eftersom både inkomstrelaterad efterlevandepension och garantipension till efterlevandepension ingår i anslaget.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Budget 2010 ¹	Prognos 2010	Förslag 2011	Beräknat 2012	Beräknat 2013	Beräknat 2014
1:1 Garantipension till ålderspension	19 054	18 147	18 217	18 103	17 761	17 000	16 408
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	15 847	15 066	15 061	14 444	14 038	13 664	13 369
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	6 907	7 304	6 857	6 986	6 889	6 759	6 638
1:4 Äldreförsörjningsstöd	497	524	501	523	558	600	647
Summa Ersättning vid ålderdom	42 304	41 041	40 636	40 056	39 246	38 023	37 062
<i>Myndigheter</i>							
2:1 Pensionsmyndigheten		600	561	568	497	493	503
Summa Myndigheter	0	600	561	568	497	493	503
Totalt för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	42 304	41 641	41 197	40 624	39 743	38 516	37 565

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2011–2014. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	41 503	41 503	41 503	41 503
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	5	9	16	27
Beslut	102	26	15	15
Övriga makroekonomiska förutsättningar	687	1 078	1 024	1 301
Volym	-1 672	-2 873	-4 078	-5 467
Överföring till/från andra utgiftsområden	0	0	0	0
Övrigt			36	186
Ny ramnivå	40 624	39 743	38 516	37 565

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Ramnivå 2011 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

	2011
Transfereringar ¹	40 056
Verksamhetskostnader ²	568
Investeringar ³	–
Summa ramnivå	40 624

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2009 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetskostnader avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål

Målet för utgiftsområdet är att ”personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall.

Administration och förvaltning av ålderspensionssystemet ska bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionärer och pensionssparare. Informationsgivningen ska ge pensionsspararna goda möjligheter att bedöma sin samlade framtida pension och vad som påverkar den”.

2.4 Resultatredovisning

2.4.1 Ersättning vid ålderdom

För att mäta måluppfyllelsen om det ekonomiska utfallet för personer med ålderspension och efterlevandepension gör Socialdepartementet löpande analyser av pensionärernas levnadsstandard. Eftersom flertalet av dem som är beroende av grundskyddet även har inkomstrelaterad pension inkluderas hela pensionärskollektivet i analyserna. Sammanfattningsvis visar analyserna att personer som omfattas av grundskyddet, trots den finansiella krisen, netto har haft en realt förbättrad ekonomisk standard under perioden 2009–2010, en utveckling som förväntas fortsätta under 2011.

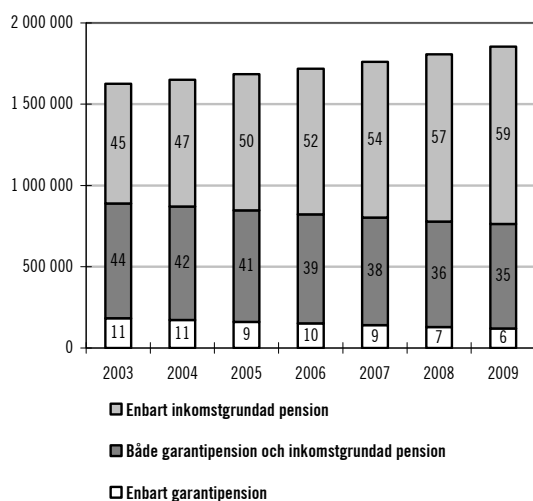
Ålderspensionens sammansättning

Antalet ålderspensionärer ökar kontinuerligt och har ökat med cirka 200 000 personer mellan åren 2003 och 2009. De som ökar mest i antal är personer med enbart inkomstrelaterad ålderspension. Andelen ålderspensionärer med garantipension minskar däremot – från 55 procent 2003 till 41 procent 2009 (se diagram 2.1). Det är kvinnorna som står för praktiskt taget hela minskningen – 54 procent av kvinnorna beviljades garantipension 2003 medan andelen minskade till 41 procent 2009 (se tabell 2.4). Att andelen kvinnor med garantipension sjunker är en följd av att deras arbetskraftsdeltagande har ökat under de senare decennierna. De kvinnor som idag beviljas ålderspension har därför högre inkomstrelaterad ålderspension (tilläggs pension, inkomstpension och premiepension) än de äldre kvinnor som redan uppstår pension.

Eftersom garantipensionen betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade ålderspensionen innebär det att garantipensionens roll kommer att minska i betydelse i takt med att de som beviljas ålderspension får allt högre inkomstrelaterade förmåner.

Diagram 2.1 Antal och andel personer med ålderspension och garantipension

Antal (siffror i staplarna avser procent)

Källa: Pensionsmyndigheten

Av diagram 2.1 framgår hur stor andel av ålderspensionärerna som enbart har garantipension. År 2009 var det endast 6 procent som hade enbart garantipension, medan 35 procent hade garantipension till någon del.

Av alla nybeviljade ålderspensionärer 2003 var det 33 procent som fick garantipension, hel eller

till viss del, medan motsvarande siffra för 2009 var 26 procent. Tabell 2.4 visar att det är kvinnornas andel som har sjunkit medan männens legat på en stabil nivå. Trots att andelen kvinnor som beviljas garantipension har minskat var det nästan fyra gånger fler kvinnor än män som beviljades garantipension 2009. Det beror på att kvinnornas inkomstrelaterade pension är lägre än männens.

Medelbeloppet för garantipensionen är något lägre för kvinnor än för män, 1 305 kronor per månad jämfört med 1 571 kronor per månad. Skillnaden förklaras med att kvinnornas garantipension ofta betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade ålderspensionen. Det beror på att många kvinnor har arbetat deltid och tjänat in en relativt låg inkomstrelaterad ålderspension. Det fåtal män som beviljas garantipension, 11 procent av dem som beviljades ålderspension 2009, har av olika anledningar i större utsträckning haft en sporadisk kontakt med arbetsmarknaden. Detta resulterar i att deras inkomstrelaterade ålderspension blir mycket låg vilket medför att garantipensionen blir högre.

Tabell 2.4 Andel nybeviljade ålderspensioner med garantipension

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andel kvinnor, %	54	52	52	48	45	43	41
Andel män, %	11	11	13	13	11	10	11

Källa: Pensionsmyndigheten

Pensionärernas inkomster från den allmänna ålderspensionen 2000–2010

Ett sätt att visa den ekonomiska utvecklingen är att följa förändringen av den allmänna ålderspensionen eftersom den utgör den huvudsakliga inkomsten för de allra flesta pensionärer. Pensionsmyndigheten (tidigare Försäkringskassan) gör varje år en studie över utvecklingen av den allmänna ålderspensionen under de senaste tio åren för olika typfall.

I diagram 2.2 visas hur värdet av den allmänna ålderspensionen förändrats för en ogift pensionär under den senaste 10-årsperioden. Med allmän ålderspension avses garantipension, inkomstpension, tilläggs pension och premiepension. Eftersom dagens pensionärer har tjänat in mycket liten eller ingen premiepension är premiepensionsandelen dock marginell.

Utöver den allmänna ålderspensionen finns bostadstillägg, som har en stor betydelse för många med små inkomster. Bostadstillägget är dock beroende av bostadskostnadens storlek och ingår därför inte i redovisningen av inkomstutvecklingen i diagram 2.2.

Utvecklingen anges i fasta priser, vilket innebär att inflationen under perioden, sammanlagt cirka 15 procent, har räknats bort.

Alla redovisade grupper har haft en positiv utveckling under perioden. De med låg pension har procentuellt sett fått störst förbättring, vilket dels beror på den reala förbättring som gjordes i och med omräkningen till det reformerade ålderspensionssystemet 2003, dels på de skattesänkningar som med tyngdpunkt på låga inkomster genomfördes 2009–2010. En påtaglig förbättring för dem med lite högre pensioner skedde också 2009 då pensionerna höjdes med 4,5 procent. Även sänkta skatter för åren 2009–2010 har verkat i positiv riktning för den gruppen.

För dem som tjänat in inkomstgrundad pension har det skett en successiv förbättring till följd av att följksamhetsindexeringen, som infördes med det nya pensionssystemet, har höjt inkomstpensionen och tilläggspensionen mer än inflationen. Den finansiella krisen ledde dock till mycket sämre tillväxt och därmed en sämre indexering och sänkta inkomst- och tilläggspensioner under 2010. De skattesänkningar som genomförts under 2009 och 2010 leder till att nettopensionen, trots den finansiella krisen och minskade pensioner, sammantaget har utvecklats tydligt positivt under 10-årsperioden för alla typfallen.

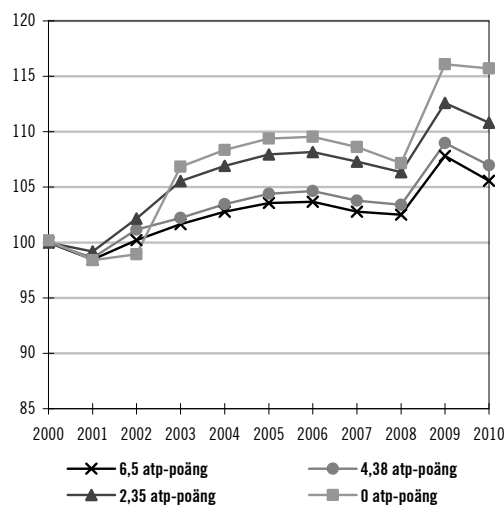
För 2011 kommer den automatiska balanseringen att leda till att inkomst- och tilläggspensionen sänks med 4,3 procent före skatt. Samtidigt föreslås ytterligare sänkt skatt för 2011. Den sammantagna nettoeffekten förväntas bli positiv för 2011 för de flesta pensionärer.

För dem som enbart har garantipension följer pensionerna förändringen i konsumentprisindex (prisbasbeloppet) och pensionen är därmed värdesäkrad. Den finansiella krisen har lett till en

tillfällig deflation, vilket medfört sänkt prisbasbelopp och sänkt garantipension 2010. Inflationen har därefter ökat och 2011 kommer därför garantipensionen öka och vara på samma nivå som 2009. Tillsammans med regeringens skattesänkningar 2009 och 2010 och de föreslagna sänkningarna för 2011 blir nettoeffekten tydligt positiv. För den som enbart har garantipension beräknas garantipensionens månadsbelopp efter skatt reallt vara omkring 400 kronor eller 7 procent högre 2011 jämfört med 2008. Det innebär således 400 kronor mer utöver förändringen till följd av högre priser.

I genomsnitt har män högre pension än kvinnor, vilket förklaras av att pensionens storlek står i relation till den tidigare förvärvsinkomsten, som är lägre för kvinnor. Den genomsnittliga pensionen för män motsvarar 4,38 ATP-poäng och för kvinnor 2,35 ATP-poäng. Eftersom de med lägre pension har haft en procentuellt bättre utveckling är förbättringen för kvinnor något större än för män.

Diagram 2.2 Utvecklingen av allmän ålderspension efter skatt för ogifta pensionärer, fasta priser. Index 2000=100.

Källa: Pensionsmyndigheten

Pensionärernas inkomstsammansättning

Tabell 2.5a Procentuell fördelning av inkomster i respektive decil 2008, kvinnor

Decil	Skattefinansierad pension	Inkomstgrundad allmän pension	Tjänstepension	Privat pension	Arbetsinkomster m.m.	Medelinkomst, totalt
1	67%	30%	3%	0%	0%	80 602
2	39%	52%	8%	1%	0%	102 599
3	38%	53%	8%	1%	0%	117 388
4	40%	50%	8%	1%	0%	130 916
5	38%	52%	9%	1%	0%	141 406
6	29%	60%	10%	1%	0%	151 011
7	19%	67%	12%	2%	1%	162 878
8	13%	69%	13%	3%	1%	178 839
9	10%	68%	15%	5%	2%	207 529
10	7%	49%	22%	11%	12%	312 911
Samtliga	24%	56%	13%	4%	3%	158 608

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i LISA 2008

Tabell 2.5b Procentuell fördelning av inkomster i respektive decil 2008, män

Decil	Skattefinansierad pension	Inkomstgrundad allmän pension	Tjänstepension	Privat pension	Arbetsinkomster m.m.	Medelinkomst, totalt
1	31%	65%	3%	1%	1%	108 029
2	8%	82%	9%	1%	1%	144 950
3	2%	85%	12%	1%	1%	161 710
4	1%	85%	13%	1%	1%	174 394
5	0%	84%	13%	1%	1%	189 770
6	0%	83%	13%	2%	1%	203 574
7	0%	82%	14%	2%	1%	222 992
8	0%	74%	18%	5%	3%	250 782
9	0%	60%	24%	9%	7%	308 784
10	0%	35%	37%	10%	17%	530 559
Samtliga	2%	67%	20%	5%	6%	229 554

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i LISA 2008

Pensionärernas¹ sammanlagda inkomster 2008 var 290 miljarder kronor (här ingår inte 41 miljarder i kapitalinkomst). Av dessa består merparten av allmän ålderspension² och bostadstillägg (BTP). Återstoden består av tjänstepension, privat pension och arbetsinkomster. Ju

lägre total inkomst, desto större andel av inkomsten består av allmän ålderspension och då särskilt av grundskyddet i form av garantipension och BTP. Dessa förmåner utgör tillsammans med efterlevandepension kategorin *skattefinansierad pension* i tabell 2.5a och 2.5b.³ För de tio procenten med lägst inkomster (decil 1) består 67 procent av den sammanlagda inkomst-

¹ Med pensionär avses här personer som vid ingången av 2008 var 65 år eller äldre och hade tagit ut allmän ålderspension till någon del.

² Allmän ålderspension består av inkomst-/tilläggs-pension, premiepension och garantipension.

³ Inkomsterna är före skatt. Vissa av inkomsterna, t.ex. BTP, är skattebefriade och deras betydelse med denna metod underskattas därför något.

ten för kvinnor och 31 procent för män av skattefinansierad pension.

Den viktigaste inkomstkällan är den *inkomstgrundade allmänna pensionen* i form av inkomst- och tilläggspension.⁴ Totalt motsvarar den 56 procent av totalinkomsten för kvinnor och 67 procent för män. Det är den viktigaste inkomstkällan för alla grupper utom två, decil 1 för kvinnor och decil 10 för män. För decil 1 för kvinnor är, som tidigare nämnts, den viktigaste inkomstkällan skattefinansierad pension. För decil 10 för män kommer var tredje krona från den inkomstgrundade allmänna pensionen. Den viktigaste inkomsten för denna grupp är tjänstepensionen, som utgör 37 procent av inkomsten. Värt att notera är också att 17 procent av inkomsten för denna grupp består av *arbetsinkomst*. Privata pensioner förekommer främst i de högre inkomstskikten och motsvarar sammanlagt endast 4 procent av inkomsterna för kvinnor och 5 procent för män.

Yngre pensionärer har högre inkomster och det beror delvis på att de i större utsträckning har arbetsinkomster. Den totala inkomsten för kvinnor och män skiljer sig relativt mycket åt. Medelinkomsten per år för dem med lägst inkomster är 80 602 kronor för kvinnor och 108 029 kronor för män. Motsvarande siffror i den högsta inkomstklassen är 312 911 kronor för kvinnor och 530 559 kronor för män, en skillnad på drygt 200 000 kronor.

Pensionärernas ekonomiska standard i ett grupperspektiv

Inkomstpensionen och tilläggspensionen följer inkomstutvecklingen men med ett avdrag på förskottsrentan på 1,6 procent⁵. Det innebär att den ekonomiska standarden relativt den övriga befolkningen successivt minskar med stigande ålder.

⁴ Premiepensionen är än så länge en marginell andel av inkomsterna och utgör 2008 endast 0,32 procent (0,34 för kvinnor och 0,31 för män) av den inkomstgrundade allmänna pensionen och den diskuteras därför inte utförligare här. För mer information om premiepensionssystemet se avsnitt 1.4 i Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

⁵ När pensionen beräknas höjs pensionsbeloppet motsvarande en årlig förskotterad ränta på 1,6 procent. Vid den årliga omräkningen av pensionerna dras därför motsvarande förskottsrenta av. Förskotteringen görs för att den initiala pensionen ska bli högre men till priset av en mer jämn pensionsutveckling.

Ett sätt att undersöka pensionärernas ekonomiska levnadsstandard är att jämföra den disponibla inkomsten för pensionärerna som grupp med den för den övriga befolkningen. Av tabell 2.6 framgår att den ekonomiska standarden relativt övriga befolkningen är lägre ju högre åldrar som studeras. Tabellen visar den ekonomiska standarden för gruppen 65 år och äldre respektive gruppen under 65 år, alltså inte utvecklingen för enskilda individer. Män i åldrarna 66–74 år har i genomsnitt en likvärdig ekonomisk standard jämfört med befolkningen under 65 år medan kvinnor i samma ålder har en lägre standard. Den relativa utvecklingen mellan 2007 och 2010 bedöms med nuvarande prognoser vara svagt positiv för de flesta pensionärer relativt gruppen 0–65 år. Det beror främst på att nyblivna pensionärer har högre inkomster än de äldre pensionärer som lämnar gruppen.

Tabell 2.6 Pensionärernas ekonomiska standard jämfört med befolkningen 0–65 år, median, samtliga 0–65 år=100

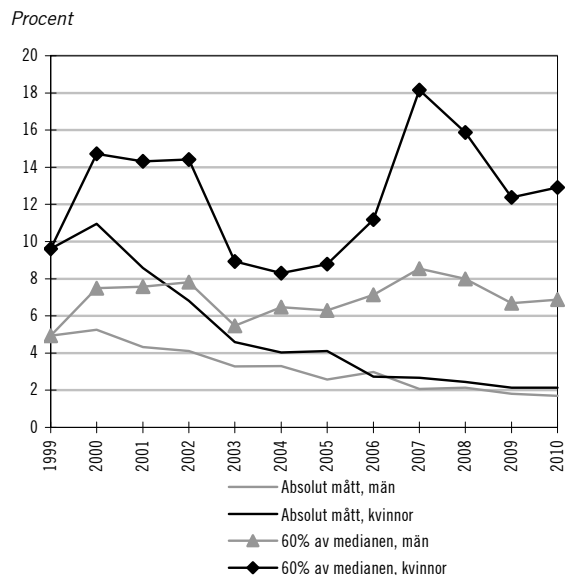
		2007	2008	Prognos 2009	Prognos 2010
0–65	Samtliga	100	100	100	100
0–65	Kvinnor	99	98	98	98
	Män	101	102	101	102
66+	Samtliga	79	80	83	82
66–74	Kvinnor	84	87	89	88
	Män	99	100	102	101
75–84	Kvinnor	69	68	70	70
	Män	82	81	83	82
85+	Kvinnor	63	63	65	64
	Män	72	73	74	74

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK 2008

Andelen ekonomiskt utsatta bland pensionärerna
 Ekonomisk utsatthet beskrivs ofta i relativa termer, dvs. i förhållande till den övriga befolkningens ekonomiska standard. Internationellt sätts gränsen för låg ekonomisk standard oftast till 60 procent av medianinkomsten i landet. Relativa mått visar dock enbart hur den aktuella gruppen förhåller sig till övriga och kan därför vara missledande. Det kan t.ex. medföra att en förbättring i den disponibla inkomsten för en grupp, t.ex. genom skattelättnader för dem som är förvärvsaktiva, gör att andelen pensionärer med (relativt) låg ekonomisk standard ser ut att öka trots att deras ekonomiska situation inte har försämrats, eller t.o.m. har förbättrats. Relativa mått måste därför alltid tolkas med detta i åtanke. Låg ekonomisk standard behöver därför även studeras utifrån absoluta mått. Av diagram 2.3 framgår att

andelen med låg ekonomisk standard bland äldre har ökat något mätt som relativ standard i förhållande till medianinkomsten. I absoluta termer har andelen dock minskat, vilket särskilt är markant för kvinnor där andelen har minskat från 10 procent till 2 procent under de senaste 10 åren⁶.

Diagram 2.3 Andelen personer med låg ekonomisk standard bland dem över 65 år, relativt och absolut i procent, (2009 och 2010 prognos)

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK 2008

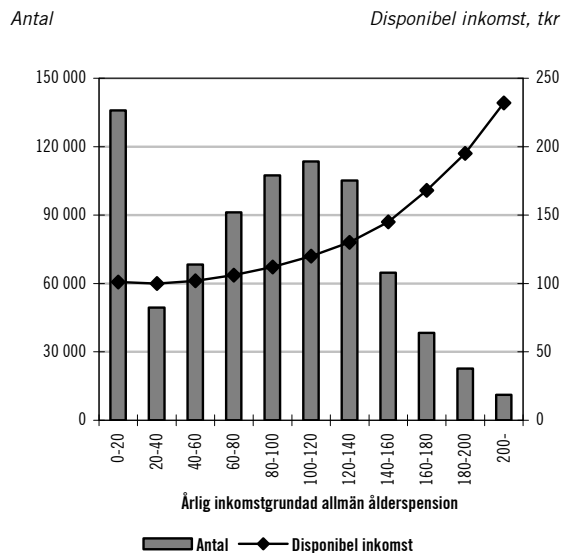
Pension och disponibel inkomst

Den inkomstgrundade pensionen har en direkt koppling till den inkomst man haft och till de avgifter som betalats in. Sett enbart till detta finns upp till intjänandetaket (420 447 kronor 2011) incitament för ytterligare arbetsår och inga margineffekter som motverkar ytterligare arbete. Pensionssystemet innehåller dock ett väsentligt inslag av grundtrygghet för att garantera en rimlig levnadsnivå för dem som inte har tjänat in en tillräcklig inkomstgrundad pension. Denna grundtrygghet, främst i form av garanti-pension och bostadstillägg, är inkomstprövad för att inte betalas ut till dem med goda pensioner. Med en rimlig grundnivå som avtrappas mot inkomst skapas ofrånkomligen margineffekter som motverkar incitament till arbete och gör utfallet av den allmänna pensionen mer utjämnat

mellan dem med låg pension och dem med lite högre pension.

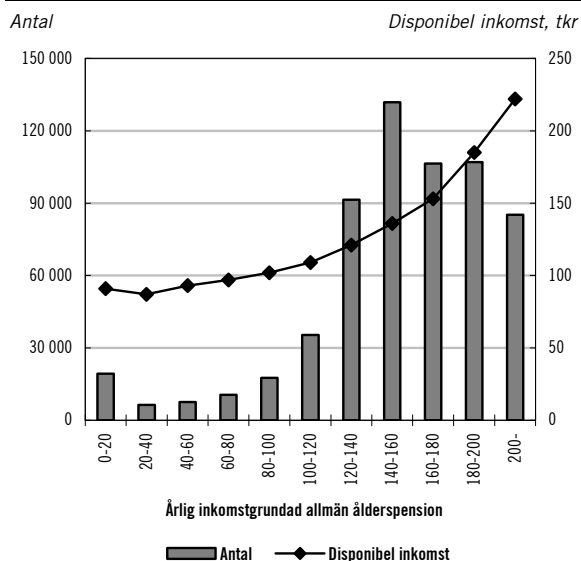
Pensionssystemet svarar dock inte för pensionärernas alla inkomster och pensionssystemet är utformat med utgångspunkt i detta och att det t.ex. finns och bör finnas kompletterande tjänstepension. Med högre inkomst finns också en ökad möjlighet för ett privat sparande. Ser man till de sammanlagda och faktiska inkomsterna blir bilden därför lite annorlunda. I diagrammen 2.4a och 2.4b visar den heldragna linjen hur den totala disponibla inkomsten ökar med ökad inkomstrelaterad allmän ålderspension (inkomstpension, tilläggspension, premiepension). I den disponibla inkomsten ingår all inkomst inklusive kapitalinkomster. I de lägre inkomstintervallen är sambandet mellan intjänad allmän pension och disponibel inkomst fortfarande svagt. Staplarna visar antalet personer och av denna framgår att en klar majoritet av männen har en inkomst där sambandet mellan allmän pension och disponibel inkomst är relativt starkt. Till följd av kvinnors i genomsnitt lägre inkomster finns en större andel av kvinnorna dock bland inkomstnivåer med ett svagare samband mellan intjänad allmän pension och disponibel inkomst.

Diagram 2.4a Sambandet mellan inkomstgrundad allmän pension och disponibel inkomst, kvinnor, 2008

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i LISA 2008

⁶ Det absoluta måttet har beräknats som den andel som låg under 60 procent av medianen 1999. Den inkomstgränsen har för senare år skrivits fram med konsumentprisindex.

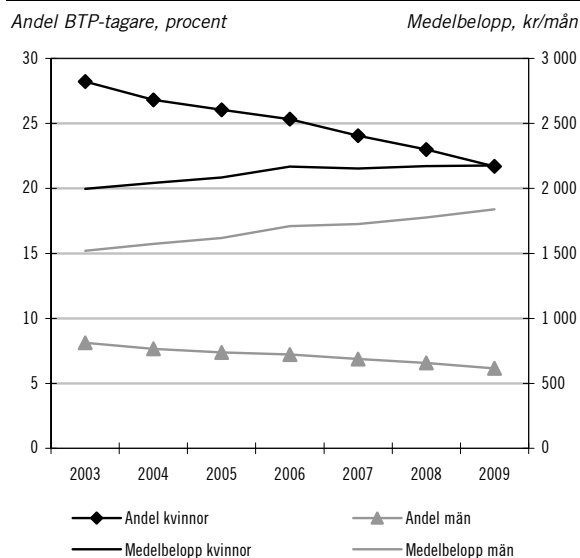
Diagram 2.4b Sambandet mellan inkomstgrundad allmän pension och disponibel inkomst, män, 2008

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i LISA 2008

Bostadstilläggets betydelse

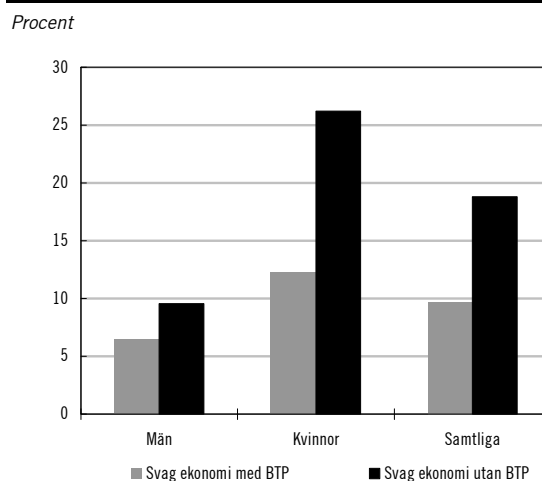
Bostadstillägg till pensionärer (BTP) är en inkomstprövad förmån som betalas ut till pensionärer med låga inkomster. Behovet av BTP är beroende av inkomsten och i takt med att gruppen pensionärer har fått allt högre inkomster minskar därför andelen pensionärer som får bostadstillägg. Medelbeloppet ökar dock och fortfarande har bostadstillägget en avgörande betydelse för levnadsstandarden för många av dem som uppbär förmånen. Eftersom kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män så är det också fler kvinnor än män som uppbär bostadstillägg. Det var 2009 drygt 20 procent av kvinnorna som uppbär bostadstillägg medan motsvarande siffra för männen var 7 procent. Minskningstakten är större för kvinnorna eftersom deras genomsnittsinkomst ökar snabbare än männens. Det är i sin tur en effekt av att kvinnor som blir pensionärer idag i större utsträckning har haft förvärvsinkomst än de äldre kvinnor som lämnar systemet.

Till följd av lägre inkomster är även medelbeloppet för BTP högre för kvinnor än för män. Medelbeloppet ökar successivt, vilket är en följd av bostadskostnadsutvecklingen. På grund av kvinnornas något större ökning av medelinkomsten är ökningstakten av medelbeloppet också något lägre. Bostadstillägget får således en allt mindre betydelse totalt sett.

Diagram 2.5 Utvecklingen av andel pensionärer med BTP och medelbelopp

Källa: Pensionsmyndigheten, STORE

Hur stor betydelse bostadstillägget har för pensionärernas ekonomiska standard framgår av diagram 2.6. Diagrammet visar den andel som tack vare BTP lyfts över gränsen för låg ekonomisk standard⁷. Utan BTP skulle 26 procent av kvinnorna och 10 procent av männen vara under gränsen, denna siffra är nu istället 12 respektive 6 procent. Bostadstilläggets andel av den disponibla inkomsten är tämligen konstant över tiden. År 2009 var den 20 procent för kvinnor och 23 procent för män.

Diagram 2.6 Bostadstilläggets betydelse för den ekonomiska standarden

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK 2008

⁷ 60 procent av medianinkomsten.

2.4.2 Ersättning vid dödsfall

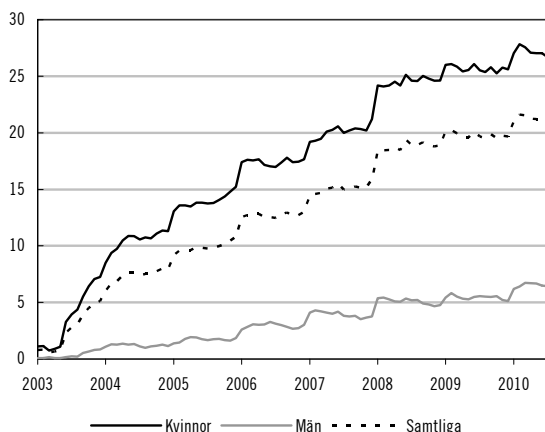
Vid dödsfall kan efterlevandepension betalas ut som en tillfällig omställningspension till efterlevande kvinnor och män. Därutöver kan änkepension betalas ut till efterlevande kvinnor enligt övergångsbestämmelser till de avskaffade reglerna om änkepension.

Omställningspension betalas endast ut under en viss tid efter dödsfallet och endast till efterlevande makar som inte har fyllt 65 år. Omställningspensionen är inkomstrelaterad och är beroende av den avlidne makens ålderspensionsbehållning. Den som har en låg eller ingen omställningspension alls kan också få garantipension till omställningspension. Garantipensionen är beroende av den avlidnes bosättningsstid i Sverige och avräkning gentemot omställningspensionen görs krona för krona.

Kvinnornas efterlevandepension är oftast högre än männens. Det beror på att avlidna män i genomsnitt har högre inkomster än avlidna kvinnor. Endast fem procent av männen hade 2008 en så hög inkomstrelaterad efterlevandepension att garantipension inte betalas ut. Andelen med enbart inkomstrelaterad efterlevandepension har ökat ända sedan införandet. Ökningen beror till största delen på övergångsregler och en förändrad sammansättning av gruppen som får efterlevandepension, men också på den reala inkomstökning som skett under perioden.

Diagram 2.7 Andel med enbart inkomstrelaterad efterlevandepension

Procent

Källa: Pensionsmyndigheten, STORE

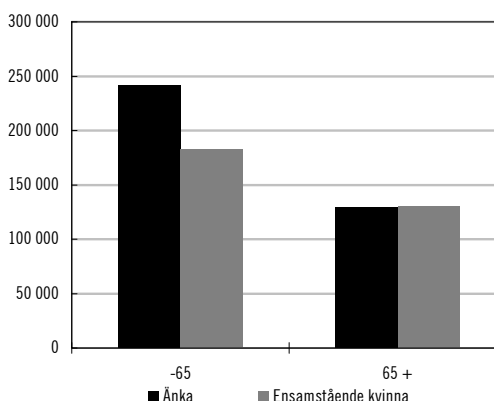
Förutom omställningspension och förlängd omställningspension, som betalas ut till både kvinnor och män, kan även änkepension betalas ut till efterlevande kvinnor. Änkepension avskaffades i princip från och med januari 1990, men kan genom långtgående övergångsregler fortfarande beviljas efterlevande kvinnor. På samma sätt som omställningspensionen är änkepensionen uppbyggd med en garantinivå (garantipension) och en inkomstrelaterad del (tilläggs pension). Garantipensionen upphör vid 65 år medan den inkomstrelaterade änkepensionen är livsvarig.

Därutöver finns efterlevandepension till barn i form av barnpension. Denna redovisas under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

En jämförelse mellan medianinkomsten för kvinnor med änkepension och ensamstående kvinnor utan änkepension visar (se diagram 2.8) att det efter 65 år inte finns någon märkbar skillnad i inkomststandard mellan grupperna. Medianinkomsten för kvinnor med änkepension är cirka 1 200 kronor lägre per år. Före 65 år är däremot änkoras medianinkomst knappt 59 000 kronor högre per år än för ensamstående kvinnor som inte har änkepension. Att skillnaden i inkomst är mindre efter 65 år beror dels på att garantipension till änkepension inte betalas ut efter 65 års ålder och på att änkepensionen samordnas med kvinnans ålderspension i form av tilläggs pension från och med 65-års månaden (gäller för kvinnor födda 1930 eller senare).

Diagram 2.8 Inkomststandard för änkor jämfört med andra ensamstående kvinnor

Inkomst, kr/år

Källa: Socialdepartementet, beräkningar i HEK 2008 (prognos för 2009)

2.4.3 Pensionsadministration

Sedan 2005 har arbetet med att förändra pensionsadministrationen pågått i syfte att få till stånd en mer effektiv och medborgarvänlig administration. En lösning på detta har varit att samla hela administrationen av den allmänna ålderspensionen till en och samma myndighet. Den 1 januari 2010 startade därför Pensionsmyndigheten sin verksamhet. Samtidigt överfördes pensionsadministrationen från delar av Försäkringskassan och hela Premiepensionsmyndigheten (PPM) som därmed lades ned.

Ett viktigt skäl till bildandet av den nya myndigheten är att det på sikt bedöms ge lägre administrationskostnader som i sin tur gynnar pensionärerna. Med en samlad pensionsadministration behöver pensionärer endast ha en myndighetskontakt, då såväl de pensionsrelaterade förmånerna som den allmänna ålderspensionen hanteras inom samma myndighet. Ytterligare ett skäl är möjligheten att ge en bättre och mer samlad bild av den totala pensionen för den enskilda individen, både som pensionssparare och som pensionär.

Regeringen kan konstatera att övergången till den nya myndigheten har fungerat väl. Trycket på Pensionsmyndighetens kundtjänst har dock varit stort under myndighetens första halvår. Detta, tillsammans med myndighetens hantering av ärendebalanser från 2009 kombinerat med många nya ärenden, har hittills varit en stor utmaning för Pensionsmyndigheten.

När det gäller ärendehandläggningen hade Försäkringskassan bl.a. tidigare som mål att handlägga ärenden rörande bostadstillägg till pensionärer m.fl. (BTP) inom 30 dagar. Detta mål uppfylldes endast i 49 procent av fallen under 2009 och mellan 2007–2009 har måluppfyllelsen t.o.m. utvecklats till det sämre. Särskilda insatser gjordes av Försäkringskassan under 2009 för att få ned ärendebalanserna vid överlämningen till Pensionsmyndigheten. Pensionsmyndigheten satsar nu extra resurser på att få ned ärendebalanserna. Detta är i linje med vad regeringen gav uttryck för i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) då Pensionsmyndigheten tilldelades extra medel för detta ändamål. BTP-ärenden och andra pensionsrelaterade förmåner, samt även ålderspensionsärenden, måste hanteras effektivt och inom rimlig tid för den enskilde.

För administrationen av premiepensionen inom PPM har, utöver en väl fungerande kärnverksamhet, fokus legat på överlämning till den nya Pensionsmyndigheten och vissa strategiska utvecklingsfrågor. Pensionsmyndigheten har fortsatt arbetet rörande hanteringen av förvaltjänster och massfondbyten som startades av PPM. Under 2009 ökade antalet fondbyten med 41 procent. 4,5 miljoner fondbyten genomfördes, varav 2,5 miljoner beställdes av förvaltningsföretag som regelbundet genomför fondbyten åt sina kunder. En stor del av fondbytesökningen de senare åren kan således tillskrivas förvaltningsföretagen.

Förberedelser kring reformeringen av premiepensionssystemet påbörjades av PPM och genomfördes under våren 2010 av Pensionsmyndigheten genom bl.a. en informationskampanj och en flytt av 2,6 miljoner pensionssparares fonder från premiesparfonden till AP7Såfa.

Pensionsinformation

Tidigare har regeringen satt upp ett gemensamt mål för Försäkringskassan och PPM; att verka för en ökad kunskap om pensionssystemet. Försäkringskassan har hittills varje höst genomfört en kunskapsmätning om den allmänna pensionen. Andelen pensionssparare som upplevde att de känner till den allmänna pensionen fortsatte att öka, 44 procent jämfört med 40 procent 2008. Bland pensionärerna låg motsvarande andel stabilt över 60 procent.

PPM:s undersökning kring premiepensionen visade att 21 procent av de tillfrågade pensionspararna instämde i påståendet att de i mycket eller i ganska hög grad hade tillräckliga kunskaper om premiepensionssystemet för att ta hand om sitt premiepensionssparande. Samtidigt ansåg 56 procent att de hade otillräckliga kunskaper.

Det årliga pensionsbeskedet i det orange kuvertet är ett viktigt informationsredskap. Totalkostnaden för det orange kuvertet 2009 minskade med drygt 2 miljoner kronor jämfört med föregående år och varje kuvert kostade 4,25 kronor. Samtidigt använder allt fler pensionsportalen minpension.se; under 2009 konstaterades över en miljon användare. Samarbetet mellan staten och Min Pension i Sverige AB fortsätter med den nya Pensionsmyndigheten.

Regeringens bedömning

Den nya Pensionsmyndigheten har endast varit verksam en kort tid. Det är därför för tidigt att göra en mer omfattande resultatanalys vad gäller den löpande verksamheten. Däremot kan konstateras att förberedelserna inför förändringen som hanterats av de berörda myndigheterna, PPM, Försäkringskassan och Pensionsmyndighetsutredningen fungerat mycket bra. Detta har bl. a. medfört att den nya verksamheten vilar på en bra grund inför den fortsatta utvecklingen.

Regeringen anser att pensionsadministrationen måste fortsätta att utvecklas och kännetecknas av en effektiv och rättssäker hantering av ålderspensionssystemet och de pensionsrelaterade förmånerna. När det gäller hanteringen av BTP-ärenden kommer regeringen att ha särskilt fokus på åtgärder som kan öka kvaliteten och därmed motverka felaktiga utbetalningar (se vidare avsnitt 2.7.3). Pensionärer och pensions-sparare har rätt till en god service med hög tillgänglighet. Det är därför av stor vikt att Pensionsmyndigheten fortsätter sitt arbete med att utveckla verksamheten och får till en stabil situation i myndighetens service.

För den enskilde individen är det angeläget att kunskapen och informationen om pensionen är tillräcklig. Även om studier visar att kunskapen bland pensionssparare och pensionärer förbättras, behöver ytterligare göras i informationsväg för att underlätta rationella val mellan arbete, pension och sparande. Möjligheten till en mer samlad information om hela pensionen måste förbättras.

Regeringen har tidigare givit den särskilde utredaren Bo Könberg i uppdrag att föreslå hur pensionsinformationen (både den allmänna och den övriga pensionen) kan förbättras (S2009/3078/SF). Uppdraget redovisades för regeringen i december 2009 (S2009/1191/SF). Bland annat framfördes att nuvarande pensionsinformation många gånger är ofullständig, förmedlas styckevis och överlappande, förmedlas enligt olika informationsprinciper och bygger på sämre än bästa tillgängliga information. Regeringen har, som en fortsättning på detta, givit Pensionsmyndigheten ett särskilt uppdrag (S2010/4639/SF) att vidareutveckla möjligheterna till att samlat kunna ge information om den allmänna pensionen och tjänstepensionen och även i övrigt visa hur eventuellt privat pensions-sparande påverkar den samlade pensionen

för pensionsspararen. För att nå detta anser regeringen att samordning och samarbete med bl.a. arbetsmarknadens parter, försäkringsbolag och Min Pension i Sverige AB med pensionsportalen minpension.se är väsentligt. Regeringen ser positivt på det samarbete och resultat som hittills åstadkommits mellan Pensionsmyndigheten, minpension.se och branschföreträdare. Detta är av stort värde för pensionssparares och pensionärers möjligheter att nå en mer komplett bild av pensionen uttryckt i allmän pension och tjänstepension.

2.5 Revisionens iakttagelser

Ingen granskningsrapport eller revisionsberättelse med invändning har lämnats inom utgiftsområdet.

2.6 Politikens inriktning

Utgiftsområdet syftar i huvudsak till att tillförsäkra en rimlig ekonomisk nivå för personer över 65 år. För pensionärer med låg intjänad pension och begränsade andra inkomster har garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd oftast en direkt avgörande ekonomisk betydelse medan de för pensionärer med högre inkomster har ingen eller marginell betydelse. Eftersom förmånerna riktar sig till dem med små marginaler och med små möjligheter att påverka sin ekonomi är det av avgörande betydelse att förmånerna är värdesäkrade, vilket också avspeglar sig i målet för utgiftsområdet, så att de med små marginaler är skyddade även vid ekonomiska kriser i samhället. För att försäkra sig om att utvecklingen är rimlig följs också den ekonomiska utvecklingen noga för pensionärerna.

Sänkt skatt ger högre ekonomisk standard

För den ekonomiska standarden är skatten av stor betydelse. För att förbättra för pensionärerna har regeringen under den föregående mandatperioden sänkt skatten i två steg (2009 och 2010) för pensionärerna med särskilt fokus på dem med låga inkomster. Regeringen avser också att sänka skatten ytterligare 2011. Sammantaget blir skattesänkningen med de tre stegen omkring 400 kronor per månad för flertalet pensionärer

med enbart garantipension. Det innebär att de flesta pensionärer med låg inkomst får en real förbättring av sin ekonomiska standard. Detta under en period med påfrestningar i samhället till följd av den finansiella krisen.

De inkomstrelaterade pensionerna har sänkts 2010 och kommer att sänkas ytterligare 2011. Även för dem med inkomst- och tilläggspension avser regeringen fortsätta skattesänkningarna 2011, vilket medför att minskningarna har begränsats kraftigt.

Ett stabilt pensionssystem som består

Pensionsminskningarna är en följd av att Sverige till skillnad mot de flesta andra länder har ett finansiellt helt stabilt pensionssystem, vilket vilar på en blocköverskridande överenskommelse. Minskningarna beror på att utgifterna anpassar sig efter inkomsterna. Underskott hanteras direkt istället för att vältras över på framtida generationer eller på andra delar av välfärden. Det innebär också att systemet långsiktigt kan fortleva med bibehållna principer.

Pensionssystemet innebär långsiktiga åtaganden. Det är därför viktigt med stabilitet och hållbara regler. Vi har nu erfarenhet av systemet i både goda och dåliga tider och bevis för att pensionssystemet förblir både finansiellt och politiskt stabilt trots stora påfrestningar. Nuvarande situation med tillfälligt minskade pensioner är en anpassning efter resurserna och torde på sikt kunna bidra till ett ökat förtroende för att pensionssystemet i praktiken är ett långsiktigt och stabilt åtagande och för att det även ska finnas ett fungerande pensionssystem för kommande generationer. Att pensionssystemet är ett stabilt system är också av vikt för dem med små marginaler som är beroende av grundskyddet eftersom det ökar förtroendet för ett bibehållet och värdesäkrat grundskydd. Regeringens avsikt är därför fortsatt att inom ramen för Pensionsgruppen långsiktigt värna och vårda pensionssystemets principer.

Hög sysselsättning är avgörande för bra pensioner

För samhällsekonomin är en hög sysselsättning och ett långt arbetsliv av stor betydelse. Regeringen vill därför föra en dialog med Pensionsgruppen för att undersöka möjligheterna till höjd ålder för rätten att kvarstå i arbetslivet från 67 år till 69 år. En sådan förändring skulle syfta till att höja utträdesåldern och därmed förbättra den finansiella styrkan i pensionssystemet. Pensionssystemets bärande principer bygger

också på denna koppling mellan förvärvsliv och pension. Dels genom den direkta kopplingen mellan arbete och intjänad pensionsrätt, dels genom att pensionerna indexeras utifrån inkomstutvecklingen och dels genom att influtna pensionsavgifter påverkar balanstalet. För att de inbyggda drivkrafterna för arbete ska ha effekt och för att människor ska kunna göra rationella val mellan arbete, sparande och pension krävs övergripande kunskap om hur stor den förväntade samlade pensionen blir och hur den kan påverkas. Detta har betydelse för såväl individen som samhället. Regeringen har därför särskilt fokus på informationen till pensionsspararna och dessa ska ges bättre möjlighet att bedöma sin framtida pension och vad som påverkar den.

2.7 Budgetförslag

2.7.1 1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 2.7 Anslagsutveckling 1:1 Garantipension till ålderspension

Tusental kronor				
2009	Utfall	19 053 871	Anslags-sparande	0 ²
2010	Anslag	18 147 000 ¹	Utgifts-prognos	18 217 000
2011	Förslag	18 103 000		
2012	Beräknat	17 761 000		
2013	Beräknat	17 000 000		
2014	Beräknat	16 408 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² För tidigare anslag för motsvarande ändamål som t.o.m. 2009 disponerades av Försäkringskassan, fanns ett anslagssparande om -30 871 000 kronor.

Anslaget används för garantipension till ålderspension, hustrutillägg samt särskilt pensionstillägg för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn. Utgiftsstyrande faktorer för anslaget är i första hand prisbasbeloppets utveckling samt utvecklingen av den genomsnittliga nivån på de inkomstrelaterade pensionerna inkomstpension, tilläggspension och premiepension.

Utgifterna för anslaget uppgick för budgetåret 2009 till cirka 19 miljarder kronor, vilket var knappt 31 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och drygt 290 miljoner kronor lägre än det belopp som betalades ut 2008. För 2010 beräknas anslaget överskridas med 70 miljoner

kronor, vilket medför att anslagskrediten kommer att behöva utnyttjas.

Garantipension är bosättningsbaserad och kan tidigast betalas ut från och med den månad en person fyller 65 år. För att få full garantipension krävs att man har varit bosatt i Sverige i minst 40 år, mellan 25 och 65 års ålder. För den som är född 1938 eller senare är det maximala belopp som kan betalas ut i garantipension 91 164 kronor per år för 2011 (2,13 prisbasbelopp) för en ogift pensionär och 81 320 kronor per år (1,9 prisbasbelopp) för den som är gift. Garantipensionen reduceras av den inkomstrelaterade ålderspensionen och betalas ut som ett komplement till denna.

För personer som är födda 1937 eller tidigare kan garantipensionen 2011 högst betalas ut med 93 364 kronor per år (2,1814 prisbasbelopp) för en ogift pensionär och med högst 83 178 kronor per år (1,9434 prisbasbelopp) för den som är gift. Garantipensionen till dessa reduceras av främst inkomstrelaterad ålderspension, änkepension och tjänstepension.

Regeringens överväganden

Den långsiktiga trenden är att kostnaderna för garantipension minskar. Både antalet personer som uppbär garantipension och medelbeloppet minskar. Under 2009 uppbar cirka 763 000 personer garantipension. Av dessa var knappt 563 000 personer födda 1937 eller tidigare. Antalet personer som uppbär garantipension minskade med cirka 20 000 personer jämfört med december 2008 och minskningen beräknas fortsätta på grund av att antalet med inkomstgrundad ålderspension ökar.

2010 minskade prisbasbeloppet för första gången, vilket minskar kostnaderna för garantipension. Kostnaderna påverkas också av hur den inkomstrelaterade pensionen utvecklas. Ju bättre utveckling av följsamhetsindexeringen desto mindre behov av garantipension. För perioden 2002–2009 ökade följsamhetsindexeringen mer än prisbasbeloppet, vilket minskade behovet av garantipension. Minskningen av inkomst- och tilläggspensionerna för 2010 och 2011 innebär istället en press uppåt på kostnaderna för garantipension.

Den genomsnittliga inkomstrelaterade ålderspensionen är högre för yngre och nyblivna pensionärer jämfört med de äldre som redan uppbär pension. Samtidigt minskar antalet personer som inte har tjänat in någon inkomstrelaterad ålderspension alls successivt bland de nyblivna pensionärerna. Eftersom garantipension reduceras av inkomstrelaterad ålderspension så minskar antalet ålderspensionärer som uppbär garantipension eller de som uppbär en reducerad garantipension. År 2009 var medelbeloppet för garantipension för personer födda 1937 eller tidigare 27 300 kronor per år och för dem som var födda 1938 eller senare 17 300 kronor per år.

Kostnaderna för garantipensionen beräknas även nästa år minska, trots finanskrisens effekter på inkomstpensionen.

Tabell 2.8 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:1 Garantipension till ålderspension

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	18 147 000	18 147 000	18 147 000	18 147 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	596 000	716 000	529 000	537 000
Volymer	-640 000	-1 102 000	-1 704 000	-2 427 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			28 000 ²	151 000 ²
Förslag/ beräknat anslag	18 103 000	17 761 000	17 000 000	16 408 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Modellkorrigerad av prognos i förhållande till 2010 års ekonomiska vårproposition.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 18 103 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* för 2011. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 17 761 000 000, 17 000 000 000 respektive 16 408 000 000 kronor.

2.7.2 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 2.9 Anslagsutveckling 1:2 Efterlevandepension till vuxna

Tusental kronor

2009	Utfall	15 846 882	Anslags-sparande	0 ²
2010	Anslag	15 066 000 ¹	Utgifts-prognos	15 061 000
2011	Förslag	14 444 000		
2012	Beräknat	14 038 000		
2013	Beräknat	13 664 000		
2014	Beräknat	13 369 000		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FIU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FIU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² För tidigare anslag för motsvarande ändamål som t.o.m. 2009 disponerades av försäkringskassan, fanns ett anslagssparande om -149 285 000 kronor.

Anslaget används för de inkomstrelaterade förmånerna omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension. Anslaget används dessutom för garantipension till dessa förmåner. Garantipensionen betalas ut som ett komplement till den inkomstrelaterade pensionen och reduceras av denna.

Efterlevandepension till vuxna betalas ut till personer som inte har fyllt 65 år. Därutöver betalas i vissa fall änkepension ut även efter 65 år. Särskild efterlevandepension är under avveckling och kan inte beviljas för dödsfall som inträffat 2003 eller senare utan kan endast betalas ut till dem som i december 2002 uppbar förmånen.

Omställningspensionen utgör ett ekonomiskt stöd under en övergångsperiod för att ge den efterlevande maken möjlighet att ställa om sin ekonomi till de ändrade förhållandena som dödsfallet medför. Pensionen betalas ut i tolv månader efter dödsfallet. Efter den första perioden kan omställningspensionen förlängas för den som har barn, längst till dess det yngsta barnet fyller 12 år.

De utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är främst utvecklingen av prisbasbeloppet och följsamhetsindexeringen.

Utgifterna för anslaget uppgick 2009 till 15 847 miljoner kronor vilket understeg anslaget med knappt 5 miljoner kronor. Anslaget beräknas för 2010 underskridas med cirka 4 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Kostnaderna för anslaget utgörs till största del av kostnader för änkepension. Eftersom änkepensionen är under avveckling minskar anslagets kostnader successivt. Antalet kvinnor med änkepension har minskat sedan 1998 men p.g.a. omfattande övergångsregler för framför allt kvinnor som är födda före 1945 kommer änkepension att betalas under en lång tid framöver. Antalet kvinnor med garantipension till änkepension var i december 2009 ungefär 20 000 och med änkepension 343 000. För 2011 uppskattas antalet änkor med garantipension ha sjunkit till 13 600 och antalet kvinnor med änkepension beräknas minska till cirka 326 000.

Efterlevandepensionen följsamhetsindexeras på motsvarande sätt som ålderspensionen. För 2010 minskade kostnaderna för efterlevandepensioner också till följd av den finansiella krisen. Däremot omfattas efterlevandepensionen inte av reglerna för den automatiska balanseringen varför den sammantagna effekten av krisen inte blir lika stor jämfört med ålderspensionerna. Garantipensionen kompenserar visserligen delvis för minskningen av den inkomstrelaterade efterlevandepensionen men sammantaget minskade kostnaderna för anslaget.

Tabell 2.10 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	15 066 000	15 066 000	15 066 000	15 066 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	166 000	557 000	982 000	1 479 000
Volym	-788 000	-1 585 000	-2 380 000	-3 155 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-4 000 ²	-21 000 ²
Förslag/beräknat anslag	14 444 000	14 038 000	13 664 000	13 369 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Modellkorrigerad av prognos i förhållande till 2010 års ekonomiska vårproposition.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 14 444 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Efterlevandepension till vuxna* för 2011. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 14 038 000 000, 13 664 000 000 respektive 13 369 000 000 kronor.

2.7.3 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 2.11 Anslagsutveckling 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tusental kronor

År	Utfall	6 906 674	Anslags-sparande	0 ²
2009	Utfall	6 906 674	Anslags-sparande	0 ²
2010	Anslag	7 304 000 ¹	Utgifts-prognos	6 857 000
2011	Förslag	6 986 000		
2012	Beräknat	6 889 000		
2013	Beräknat	6 759 000		
2014	Beräknat	6 638 000		

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² För tidigare anslag för motsvarande ändamål som t.o.m. 2009 disponerades av Försäkringskassan, fanns ett anslagsparande om 168 418 000 kronor.

Anslaget används för bostadstillägg till pensionärer (BTP) och särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP). Syftet med bostadstillägget är att även personer med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska ges ekonomiska möjligheter till en skälig bostadsstandard. De utgiftsstyrande faktorerna för anslaget är främst utvecklingen av prisbasbeloppet, boendekostnaderna, inkomstutvecklingen och hur hög benägenheten att ansöka om bostadstillägg är (mörkertalet).

Utgifterna för anslaget uppgick 2009 till 6 909 miljoner kronor. Det är 168 miljoner kronor lägre än det anvisade beloppet. Anslaget för 2010 beräknas underskridas med 446 miljoner kronor.

Bostadstillägg är en inkomstprövad förmån och betalas ut med högst 93 procent av bostadskostnaden upp till 5 000 kronor per månad för en ogift person och 2 500 kronor för den som är gift. Den inkomst som överstiger ett fribelopp reducerar bostadstillägget. Som inkomst räknas t.ex. pensioner, arbetsinkomster och inkomster av kapital. Bostadstillägget påverkas också av förmögenhet. I de fall förmögenheten överstiger 100 000 kronor för ogifta och 200 000 för makar, räknas 15 procent av det överskjutande beloppet som inkomst.

Särskilt bostadstillägg betalas ut som en utfyllnad om inkomsten efter det att bostadskost-

naden är betald understiger vad som kan anses som skäligt. Gränsen för vad som kan anses som skälig bostadskostnad är 6 200 kronor per månad för den som är ogift och 3 100 kronor för den som är gift från och med januari 2007. Särskilt bostadstillägg betalas ut upp till en viss skälig levnadsnivå. Från och med januari 2009 är den skäliga levnadsnivån en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för en ensamstående och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för en gift pensionär. Antalet ålderspensionärer med SBTP minskade kraftigt i och med att pensionerna förbättrades 2003 men väntas öka något de närmaste åren. Under 2009 uppgick antalet till cirka 4 800 personer.

Regeringens överväganden

I december 2009 uppbär 259 659 ålderspensionärer bostadstillägg jämfört med 269 221 i december 2008. Antalet pensionärer som får BTP har minskat de senaste åren. Anledningen till att antalet minskar är att de nyblivna pensionärerna, i genomsnitt, har högre pension jämfört med dem som redan uppbär pension. Till följd av den finansiella krisen minskar emellertid ålderspensionerna 2010 och 2011 vilket medför att den bidragsgrundande inkomsten vid beräkning av bostadstillägg minskar. Bostadstillägget ökar därmed och trenden med minskade kostnader för anslaget bryts, åtminstone tillfälligt. Utvecklingen av kostnaderna påverkas också av genomförda förbättringar av bostadstillägget.

Hanteringen av BTP förutsätter bl.a. att uppgifter om boendeförhållanden, inkomster och förmögenhet hämtas in och vid behov kontrolleras. Felaktigheter i uppgifterna medför risk för felaktig utbetalning. För tilltron till systemet är kvalitet och rättssäkerhet viktigt och regeringen kommer därför ha särskilt fokus på åtgärder som kan öka kvaliteten och därmed motverka felaktiga utbetalningar.

En inkomstprövad förmån som BTP kräver återkommande omprövningar för att säkerställa att rätt belopp betalas ut och handläggningen är därför förhållandevis resurskrävande. För att upprätthålla kvaliteten ska som huvudregel en ny ansökan lämnas varje år men även längre intervall förekommer. Samtidigt är många pensionärsers inkomst- och boendeförhållanden relativt stabila. Genom att i ökad utsträckning hämta in uppgifter om inkomstförändringar maskinellt

bör ansökningsfrekvensen kunna minskas och ersättas med riktade efterkontroller. Ett sådant förfarande skulle också vara positivt för pensionärerna och leda till minskade administrationskostnader. Ett arbete med att åstadkomma en sådan förändring som samtidigt inte försämrar kvaliteten pågår.

Tabell 2.12 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	7 304 000	7 304 000	7 304 000	7 304 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-63 000	-193 000	-491 000	-729 000
Volymer	-255 000	-222 000	-66 000	6 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			12 000 ²	57 000 ²
Förslag/ beräknat anslag	6 986 000	6 889 000	6 759 000	6 638 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Modellkorrigering av prognos i förhållande till 2010 års ekonomiska vårproposition.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 6 986 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* för 2011. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 6 889 000 000, 6 759 000 000 respektive 6 638 000 000 kronor.

2.7.4 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 2.13 Anslagsutveckling 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Övrigt
2009	Utfall	496 999		0 ²
2010	Anslag	524 000 ¹	Utgifts-prognos	501 000
2011	Förslag	523 000		
2012	Beräknat	558 000		
2013	Beräknat	600 000		
2014	Beräknat	647 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2010 (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² För tidigare anslag för motsvarande ändamål som t.o.m. 2009 disponerades av Försäkringskassan, fanns ett anslagssparande om -37 050 000 kronor.

Anslaget används för äldreförsörjningsstöd. Äldreförsörjningsstöd är en helt inkomstprövad förmån som ska garantera de personer som är bosatta i Sverige och är 65 år eller äldre en viss skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är densamma som för särskilt bostadstillägg till pensionärer (SBTP) och är sedan januari 2009 en tolfte del av 1,3546 gånger prisbasbeloppet per månad för den som är ogift och en tolfte del av 1,1446 gånger prisbasbeloppet per månad för den som är gift. Dessutom kan ersättning ges för en skälig bostadskostnad, som från och med januari 2007 är 6 200 kronor per månad dvs. samma som för SBTP.

De som kan få äldreförsörjningsstöd är personer som har fyllt 65 år och som inte kan försörja sig på pensionen eller på något annat sätt och därför i stor utsträckning annars skulle ha varit hänvisade till ekonomiskt bistånd från kommunen. Huvudanledningen till att de inte kan försörja sig på pensionen är att garantipensionen är reducerad eftersom de inte har bott tillräckligt länge i Sverige. Det kan också vara personer som har låg ålderspension därför att de tagit ut den tidigt eller varit egna företagare som inte betalat sina pensionsavgifter. I december 2009 hade 13 683 personer äldreförsörjningsstöd. Omkring en tredjedel av dessa är födda i Sverige.

Regeringens överväganden

Anslaget beräknas för budgetåret 2010 underskrivas med 23 miljoner kronor. Antalet personer som är berättigade till äldreförsörjningsstöd minskade till och med 2006 men från 2007 ökar i stället antalet något och ökningen väntas fortsätta de närmaste åren. Antalsökningen beror på att personer som är födda 1938 eller senare måste vara bosatta i Sverige i 40 år för att få full (40/40) garantipension och det är därmed fler som får en reducerad garantipension. För personer födda 1937 eller tidigare gällde att de efter 10 års bosättning kunde få full (40/40) garantipension. En annan anledning till ökningen är att invandringen av asylskäl tillfälligt ökade under 2006 och 2007.

Tabell 2.14 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tusental kronor

	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	524 000	524 000	524 000	524 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	-12 000	-2 000	4 000	14 000
Volymer	11 000	36 000	72 000	109 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	523 000	558 000	600 000	647 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att 523 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 Äldreförsörjningsstöd för 2011. För 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 558 000 000, 600 000 000 respektive 647 000 000 kronor.

2.7.5 2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 2.15 Anslagsutveckling 2:1 Pensionsmyndigheten

Tusental kronor

2009	Utfall	Anslags-sparande	0
2010	Anslag	599 500 ¹	Utgifts-prognos 561 393
2011	Förslag	568 493	
2012	Beräknat	497 066 ²	
2013	Beräknat	493 099 ³	
2014	Beräknat	503 476 ⁴	

² Motsvarar 491 936 tkr i 2011 års prisnivå.

³ Motsvarar 481 186 tkr i 2011 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 480 513 tkr i 2011 års prisnivå.

Anslaget används för Pensionsmyndighetens förvaltningskostnader. Pensionsmyndigheten finansieras genom tre källor – dels av anslag på statsbudgeten, dels av de Allmänna Pensionsfonderna (AP-fonderna) och dels av premiepensionssystemet. AP-fonderna och premiepensionssystemet ingår i Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.

Den totala kostnaden för Pensionsmyndigheten beräknas till 1 412 500 kronor för 2011, se tabell 2.16.

Tabell 2.16 Finansiering av Pensionsmyndighetens administration

Tusental kronor

	2010 Prognos	2011 Beräknat	2012 Beräknat	2013 Beräknat	2014 Beräknat
Anslag					
Förvaltningsanslag	599 500	568 500	497 000	493 000	503 500
Avgiftsinkomster					
AP-fonderna	664 000	571 000	551 000	521 000	542 000
Premiepensionsfonderna ¹	291 000	273 000	264 500	279 000	309 000
Summa	1 554 500	1 412 500	1 312 500	1 293 000	1 354 500

¹ Exklusive finansiering av ränteutgifter och amorteringar för premiepensionssystemet

Den del av myndigheten som finansieras helt via anslag på statsbudgeten är administrationen av garantipension, efterlevandepensioner till vuxna, bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstödet samt vissa andra pensionsrelaterade förmåner.

Den fördelning som gjordes mellan de olika finansieringskällorna i samband med budgetpropositionen för 2010 innehöll stora osäkerheter då den baserades på Försäkringskassans och Premiepensionsmyndighetens utfall för 2008. Efter att Pensionsmyndigheten har bildats kan konstateras att verksamhetens kostnader har en annan sammansättning än i den tidigare myndighetsstrukturen. En omfördelning mellan finansieringskällorna görs därför i likhet med regeringens förslag till riksdagen i vårtilläggsbudgeten för innevarande år (prop. 2009/10:99, utg.omr. 11, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348). De totala administrationskostnaderna ligger dock fast.

Liksom för år 2010 tillförs Pensionsmyndighetens anslag för 2011 medel för uppstartskostnader och hantering av ärendebalanser inom BTP- och utlandsärenden, för 2011 med 44 000 000 kronor.

Även under 2011 finns behov av en avvecklingsmyndighet för att hantera avvecklingen av verksamheten från Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten. Kostnader för detta

finansieras med den tredelade finansieringsmodellen med de faktiska kostnader som uppkommer inom respektive del. De totala kostnaderna för avvecklingen beräknas till cirka 11 000 000 kronor, varav cirka 100 000 kronor finansieras genom Pensionsmyndighetens anslag 2011.

Ett arbete pågår med att i ökad utsträckning hämta in uppgifter om inkomstförändringar maskinellt i samband med ärendehandläggning av BTP. Förutom att ansökningskravet då skulle kunna minskas, och ersättas med efterkontroller, beräknas detta kunna leda till minskade administrationskostnader med 30 000 000 kronor per år från 2012.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Utgifterna för Pensionsmyndighetens administration som avser inkomstgrundad ålderspension täcks av avgifter som tas ut från AP-fonderna och premiepensionssystemet. I premiepensionssystemet ingår även kostnader för skulden i Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit som byggdes upp i samband med bildandet av premiepensionssystemet. För att sprida denna kostnad över flera generationer avbetalas skulden över en längre tid och ska vara slutamorterad till 2018.

Tabell 2.17 Uppdragsverksamhet där intäkterna disponeras

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad ¹)
Utfall 2009	952 122	927 624	-24 498
– varav AP-fonderna	554 624	530 126	-24 498
– varav premiepensionssystemet ²	392 088	397 498	- 5 410
– varav övriga intäkter	5 410		5 410
Prognos 2010	1 123 366	1 165 529	-42 263
– varav AP-fonderna	627 287	669 550	- 42 263
– varav premiepensionssystemet	489 779	495 979	-6 200
– varav tjänsteexport	100	100	0
– varav övriga intäkter	6 200		6 200
Budget 2011	867 804	861 504	- 89 781
– varav AP-fonderna	475 404	565 186	- 89 781
– varav premiepensionssystemet	386 100	392 300	- 6 200
– varav tjänsteexport	100	100	0
– varav övriga intäkter	6 200		6 200

¹Intäkterna från AP-fonderna bygger på att över-/underskott regleras två år bakåt i tiden.

²Här ingår kostnader för amortering och ränta för premiepensionssystemets uppbyggnad, samtliga år.

Källa: Pensionsmyndigheten, 2010 års prisnivå.

Sedan år 2010 har regeringen beslutat att harmonisera hur avgiftsuttaget för administrationen av ålderspensionssystemet ska bestämmas. eftersom detta tidigare har beslutats på skilda sätt för AP-fonderna respektive premiepensionssystemet. Pensionsmyndigheten ska senast den 15 maj varje år lämna en samlad redogörelse och en framställan om ersättning för administrationen av inkomstpension och tilläggspension, som ska täckas genom uttag från Första–Fjärde AP-fonderna, och för administrationen av premiepension som ska täckas genom avgifter som ska dras från pensionsspararnas premiepensionskonton. Redogörelsen innefattar även kostnader för administrationen av ålderspensionssystemet vid Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Konjunkturinstitutet. Detta beslutas årsvis av regeringen.

Regeringens överväganden

En omfördelning av finansieringen av Pensionsmyndighetens kostnader i likhet med regeringens förslag till riksdagen i vårtilläggsbudgeten (prop. 2009/10:99, utg.omr. 11, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348) är nödvändig. Omfördelningen innebär att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten behöver tillföras medel. Regeringen anser därför att anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten bör ökas med 130 000 000 kronor för 2011. Samtidigt minskar behovet av uttag av medel från premiepensionssystemet och från AP-fonderna med motsvarande belopp.

Genom beslut tillförs anslaget 44 000 000 kronor för att täcka engångskostnader i samband med myndighetens bildande och för hantering av ärendebalanser inom BTP och utlandsärenden.

Regeringens ambitioner att åstadkomma regelförenklingar inom BTP beräknas sammantaget leda till minskade kostnader för administrationen, bl.a. till följd av att antalet årsarbetare som handlägger förmånen minskar. Besparingen beräknas till cirka 30 000 000 kronor per år med början fr.o.m. 2012.

Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Tabell 2.18 Härledning av anslagsnivån 2011–2014, för 2:1 Pensionsmyndigheten

Tusental kronor				
	2011	2012	2013	2014
Anvisat 2010¹	462 000	462 000	462 000	462 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	4 593	9 459	16 144	26 891
Beslut	102 000	25 708	15 058	15 397
Överföring till/från andra anslag	-100	-101	-102	-105
Övrigt ³				-706
Förslag/ beräknat anslag	568 493	497 066	493 099	503 476

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2012–2014 är preliminär och kan komma att ändras.

³ Anslaget minskas (2014) även till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 568 493 000 kronor anvisas under 2:1 Pensionsmyndigheten för 2011. För åren 2012, 2013 och 2014 beräknas anslaget till 497 066 000 kronor, 493 099 000 kronor respektive 503 476 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2011 besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret om högst 9 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar.

Skälen för regeringens förslag: Pensionsmyndigheten har en särskild kredit enligt 23 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten. Krediten ska användas för att finansiera likviditetsbehovet

i samband med den dagliga fondhandeln i premiepensionssystemet. Behovet av krediten förorsakas av det underskott som uppstår på grund av samtida köp- och säljtransaktioner med olika likviddagar för fonderna och behovet av handelslager i syfte att effektivisera handeln. De faktorer som framför allt har betydelse för utvecklingen av behovet av krediten är antalet fondbyten, värdet av pensionsspararnas konton och tidsmässig koncentration av fondbyten. För 2010 disponerar Pensionsmyndigheten en kredit för handel med fondandelar på högst 9 000 000 000 kronor. Pensionsmyndigheten bedömer att storleken på krediten för 2011 kan ligga kvar på 2010 års nivå. Regeringen delar bedömningen och anser därför att krediten i Riksgäldskontoret för handel med fondandelar under 2011 bör uppgå till högst 9 000 000 000 kronor.